
NEDERLANDSE TAAL- EN CULTUURPOLITIEK

De toenemende belangstelling voor de Nederlandse literatuur in Italië

Er is een tijd geweest dat ook de grote en belangrijke Italiaanse uitgevers veel belang stelden in de Nederlandse en Vlaamse literatuur. Zo werd Maria Dermoût uitgegeven door Bompiani (1956), Felix Timmermans door Morcelliani (1956 en 1961), Vestdijk eerst door Einaudi (1963) en later door Longanesi (1969) en Gerard Walschap eveneens door Longanesi (1950 en 1955). Mondadori had een klein fonds van wat lichtere Nederlandse en Vlaamse schrijvers opgebouwd, met Jan de Hartog (drie titels, 1947-1965) maar ook Jos Vandelloo (1961), Bertus Aafjes (1962) en Gerrit Krol (1968). Aan het eind van de jaren zestig houdt de interesse van deze grote uitgevers plotseling op, Feltrinelli probeert het na een tijdje nog eens met Jef Geeraerts (1977 en 1978), maar zonder succes. Ook in de jaren tachtig lijkt de Nederlandse literatuur onverkoopbaar, sommige (middel)grote uitgevers proberen het één keer en laten het dan afweten. Een prachtige maar vergeten *Max Havelaar* (UTET, 1981), een eveneens onbegrepen *Un volo di chiurli* van Maarten 't Hart (*Een vlucht regenwulpen*, Marietti, 1984) en een droevig in de steek gelaten *L'avvento di Joachim Stiller* (Mursia, 1990) worden op Romeinse rommelmarkten en in de Milaneze „ramsij” al jaren lang voor halve

prijs aangeboden. Een boek dat niet onmiddellijk verdween is *Latentato* (*De aanslag*) van Harry Mulisch (Feltrinelli, 1986), maar ook dit is matig verkocht zodat de uitgever een tweede Mulisch-uitgave geen moment in overweging heeft genomen.

Lange tijd was de Nederlandse literatuur vooral aangewezen op de inspanningen van kleine uitgevers. Nu is het in Italië nooit moeilijk geweest om ergens bij een kleine uitgever een boekje met „letteratura olandese o fiamminga” onder te brengen: als er maar een of andere vriendschapsband bestond en een kleine bijdrage werd geleverd aan de kosten... Hier en daar verscheen dan ook wel eens wat proza of poëzie, als relatiegeschenk of met behulp van een klein subsidietje en de belofte een zeker aantal ervan af te nemen voor de eigen kring van vrienden en specialisten. Voor verdere distributie of publieke bekendheid werd daarna nauwelijks zorg gedragen. Vooral Vlaamse schrijvers zijn op deze manier gepubliceerd: Gijsen bij de pulppuitgever Campironi (1974), Elsschot, Gijsen en Walschap bij de zieltogende Maia (1975, 1976 en 1978) en Daisne bij de evangelische Città Armoniosa (1979), boeken die inmiddels vrijwel onvindbaar zijn. Het overtuigen van een kleine uitgever lukte sommige vertalers beter in Nederland of België dan in Italië zelf. Zo werd *Een ontgoocheling* van Elsschot uitgegeven bij Euro-Editor in Luxemburg (*Una grande*

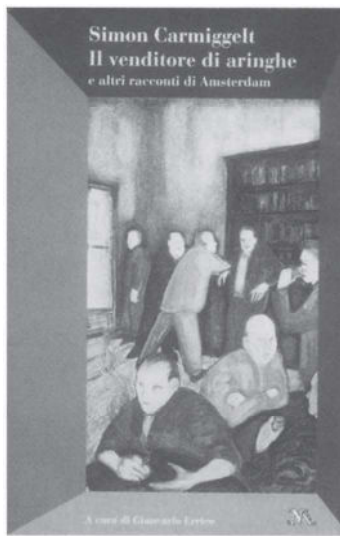

Willem Elsschot, „Fuoco fatuo” („Het dwaallicht”), Iperborea, 1992.

disillusione, 1981) en moesten enkele mooie poëziebundels het hebben van de welwillendheid van een uitgever in de Lage Landen: de *Terra dell'Amen* van Van Wilderode (Lannoo, 1983), de *Florilegio di poesie nederlandesi* (Holland University Press, 1983) en *13 poeti dei Paesi Bassi* (Alba, 1989) verschenen in het Noorden en zijn in Italië nauwelijks verspreid. Aan

het grote publiek en de niet-gespecialiseerde lezer zijn al deze uitgaven totaal voorbijgegaan. Door de slechte distributie van de kleine uitgevers en de serie commerciële mislukkingen bij de grote hebben de meeste Italiaanse lezers eenvoudigweg nog nooit van een Nederlandse schrijver gehoord.

Nu kan dat veranderen. Sinds een drietal jaren wordt er weer met behoorlijke regelmaat Nederlands en Vlaams werk gepubliceerd, met redelijk succes ook zoals het zich nu laat aanzien: er wordt tenminste drijfing geadverteerd, er verschijnen recensies en herhaaldelijk ziet men in de dag- en weekbladders kleine aankondigingen. Sommige boeken zijn al aan een derde druk toe, zoals *Il canto dell'essere e dell'apparire* van Cees Nooteboom (*Een lied van schijn en wezen*, Iperborea, 1991) of verschijnen in een paperbackuitgave met grote oplage, zoals *Vagando per una selva oscura* van Hella Haasse (*Het woud der verwachting*, Rizzoli, 1991). Enkele kleine uitgevers als Iperborea, Lindau en Marco Nardi besteden systematisch aandacht aan Nederlandse werken, maar ook een middelgrote uitgever als Guanda en grote uitgevers als Rizzoli, Garzanti en Feltrinelli durven het aan om boeken uit te brengen en rechten te kopen. Zo kan het gebeuren dat auteurs als Haasse en Nooteboom tegelijkertijd bij verschillende uitgeverhuizen uitkomen: van Nooteboom is bij Iperborea ook *Rituali* verschenen (1993), en bij Feltrinelli *La storia seguente* (*Het volgende verhaal*) eveneens in 1993. Rizzoli gaat verder met Haasse en heeft dit voorjaar eveneens *Profumo di mandorle amare* (*Een nieuw testament*) uitgebracht, nadat bij een kleinere uitgever *Il lago degli spiriti* (*Oeroeg*, Lindau, 1992) al is uitgekomen, met dezelfde omslag als de Nederlandse eerste druk. Maar de aandacht gaat ook uit naar een wat oudere generatie schrijvers: het in noordelijke, Scandinavische literatuur gespecialiseerde Iperborea publiceert dit jaar Slauerhoffs *De opstand van Guadalajara* en volgend jaar *Schuim en as*. Iperborea bereidt ook een heruitgave voor

Simon Carmiggelt, „Il venditore di aringhe e altri racconti di Amsterdam”, Marco Nardi, 1992.

van Elsschots *Una grande disillusione*, nadat er al twee Elsschots zijn uitgebracht, *Formaggio olandese* (Kaas, 1992) en *Fuoco fatuo* (*Dwaallicht*, 1992). In Rome werd een heruitgave verzorgd van Van Eedens *Kleine Johannes* (*Johannes e il giardino incantato*, Tilopa, 1992). In Friulaanse vertaling verscheen in 1993 een novelle C.C.S. Crone, *Ginnasi e Amôr* (Clape cultural, Udine). In snel tempo worden enkele klassieken voor de dag gehaald die goed aansluiten bij de Italiaanse smaak: voor de vele Italiaanse liefhebbers van de Vlaamse primitieven en de sferen van Brueghel en Bosch is er nu *La veritiera e meravigliosa storia di Mariken di Nimega* (Lindau, 1991), voor wie houdt van Amsterdam zijn er kroegverhalen van Carmiggelt gebundeld in *Il venditore di aringhe e altri racconti di Amsterdam* (Marco Nardi, 1992) en voor wie interesse heeft in de Joodse literatuur van Nederland, na het lezen van Anne Frank en de eveneens zeer beminde Etty Hillesum, is er een spannende novelle van Marga Minco, *La caduta* (*De val*, Guanda, 1992). Maar ook van jongere schrijvers kan men binnenkort Italiaanse uitgaven verwachten, zoals van An-

ton Haakman en Margriet de Moor. Op de boekenbeurs van Turijn (mei 1993) presenteerde Feltrinelli de Italiaanse uitgave van *De Wetten* (*Le leggi*) van Connie Palmen en vlak voor de zomervakantie verscheen bij Iperborea, zeer toepasselijk, *Al mare* (*Aan zee*) van Eric de Kuyper.

Voor het eerst is er dus een breed aanbod van Nederlandse en Belgische schrijvers, wordt er gezorgd voor continuïteit door van dezelfde schrijvers onmiddellijk meer titels te vertalen en wordt er, ook door de Nederlandse en Belgische culturele instellingen in Italië, veel aandacht besteed aan de presentatie van de nieuwe titels. Het is een gelukkige omstandigheid dat de opleving is ingezet bij kleine maar goed georganiseerde uitgevers: ze hebben meer moed om eens te beginnen met „moeilijke titels”, meer tijd voor het bewerken van pers en publiek, houden hun boeken langer in omloop en zijn uiteindelijk ook tevreden met kleinere oplagen en winstmarges. De ondernemingslust van de kleinere collega's en het succes van Haasse in Frankrijk en Nooteboom in Duitsland hebben vervolgens de ogen van enkele grote uitgevers geopend. Belangrijk is tenslotte ook het persoonlijk initiatief van enkele vertalers geweest. Met name Fulvio Ferrari, die een paar jaar geleden al Reves *Il linguaggio dell'amore* had vertaald (*De taal der liefde*, Il Quadrante, 1986), heeft een groot aandeel in de opleving gehad, met zijn redactiewerk voor Lindau en adviezen aan Iperborea, de „ontdekking” en vertaling van Nooteboom, van *Oeroeg*, van Mariken van Nimeghen en binnenkort van Anton Haakman en J.J. Slauerhoff. Op dit moment van algemene belangstelling zijn er gelukkig voldoende ervaren literaire vertalers beschikbaar om te kunnen voorzien in de stijgende vraag naar vertalingen uit het Nederlands.

Het is te hopen dat de huidige opleving in Italië niet een kortstondige modieuze gril is, maar de Nederlandse literatuur daadwerkelijk een vast plaatsje in de Italiaanse canon kan bezorgen. Het is